

energiavirasto energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av
Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the
Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on:

Dokumentet är daterat:

19.01.2018

The document is dated:

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: KANKAANRINTA NORA NINA

Pvm / Datum / Date: 19.01.2018

Allekirjoitustapa / Signerat med / Signed with:

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: NURMI SIMO TAITO

Pvm / Datum / Date: 19.01.2018

Allekirjoitustapa / Signerat med / Signed with:

Tämä paketti koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat
- Sähköiset allekirjoitukset. Nämä eivät ole näkyvillä tässä asiakirjassa, mutta ne on yhdistetty siihen sähköisesti.

Tämä asiakirja on sinetöity sähköisellä allekirjoituksella. Sinetti takaa asiakirjan aitouden.

[Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta paket består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument
- Elektroniska signaturer. Dessa syns inte i detta dokument, med de är elektroniskt integrerade i det.

Detta dokument har försetts med sigill genom elektronisk signatur. Sigillet garanterar dokumentets äkthet.

[Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document package contains:

- Front page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

[THE SIGNED DOCUMENT FOLLOWS ON THE NEXT PAGE >](#)

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu EU-direktiivin [1999/93/EY] mukaisella allekirjoituksella.

Detta dokument innehåller elektroniska signaturer enligt EU-direktivet [1999/93/EG] om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer.

This document contains electronic signatures using EU-compliant PAdES - PDF Advanced Electronic Signatures [Directive 1999/93/EC]

Oikeusministeriö
oikeusministerio@om.fi
marketta.keravuo-rusanen@om.fi

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 10.11.2017 (OM7/41/2017, OM038:00/2017)

Lausunto muistiolounnoksesta ”Rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn kehittäminen”

Energiavirasto kiittää Oikeusministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

1 Yleistä

Energiavirasto toimii lupa- ja valvontaviranomaisena energia-alan eri sektoreilla hoitaen myös EU:n sähkö- ja maakaasusäätelyyn pohjautuvia kansallisen sääntelyviranomaisen tehtäviä. Kyseisissä Energiaviraston toimivaltaan kuuluvissa asiakokonaisuuksissa on yhtymäkohtaa lausunnon kohteena olevaan asiaan monelta osin. Useissa Energiaviraston toimivaltaan kuuluvissa säädöksissä säädetään rangaistusluonteisista hallinnollisista seuraamuksista. Lausunto on jaoteltu jäljempänä siten, että kaikkiin lausuntopyynnön mukaisiin kysymyksiin vastataan seuraavien asiakokonaisuuksien näkökulmasta.

Uusiutuva Energia – Energiavirasto hoitaa uusiutuvan energian sektorilla lain mukaisia viranomaistehtäviä muun muassa biopolttoaineiden ja bionesteiden kestävydestä annetun lain (393/2013, jäljempänä *kestävyyslaki*), päästökaupan kompensatituetusta annetun lain (138/2017, jäljempänä *kompensointilaki*) sekä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2011, jäljempänä *tuotantotukilaki*) nojalla. Mainitut lait on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Lisäksi ympäristöministeriössä on ollut valmisteilla eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annettava laki (HE 184/2017, jäljempänä *KHK-laki*), jonka mukaisia viranomaistehtäviä esitetään hallituksen esityksessä tulevaisuudelle Energiavirastolle.

Verkkovalvonta – Energiavirasto hoitaa mm. sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013, jäljempänä *valvontalaki*) mukaisia viranomaistehtäviä valvoen sekä sähkö- että maakaasuverkkojen ja -markkinoiden toimintaa.

Maakaasumarkkinat - Energiaviraston tehtävänä on valvoa sekä kansallisen että Euroopan unionin maakaasumarkkinainsäädännön noudattamista sekä edistää

kilpailulle perustuvien sähkömarkkinoiden toimintaa sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontalain mukaisesti. Maakaasumarkkinoita säädellään *maakaasumarkkinolaililla* (508/2000) ja sen nojalla annetuilla säädöksillä. Valvontakeinot tähän asiakokonaisuuteen tulevat valvontalaista.

Sähkömarkkinat - Energiaviraston tehtävänä on valvoa sekä kansallisen että Euroopan unionin maakaasu- ja sähkömarkkinalainsäädännön noudattamista sekä edistää kilpailulle perustuvien sähkömarkkinoiden toimintaa sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontalain mukaisesti. Sähkömarkkinoita säädellään *sähkömarkkinolaililla* (588/2013) sekä sen nojalla annetuilla säädöksillä, EU:n sähkökauppa-asetuksella sekä muulla lainsäädännöllä. Valvontakeinot tähänkin asiakokonaisuuteen tulevat valvontalaista.

Päästökauppa - Energiavirasto toimii *päästökauppalain* (311/2011, jäljempänä myös *PKL*) mukaisena Suomen päästökauppaviranomaisena. Tehtäviin kuuluvat lupa-, rekisteri- ja valvonta-asiat. Energiavirasto toimii myös Suomen huutokaupanpitäjänä.

Markkinavalvonta - Energiavirasto toimii energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU N:o 1227/2011, jäljempänä *REMIT-asetus*) kansallisena sääntelyviranomaisena.

2 Mahdollistaako toimialanne lainsäädäntö rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten määräämisen? Millaisista seuraamuksista on kyse?

Uusiutuva Energia

Tuotantotukilain 20 §:n mukainen hyväksymispäätöksen peruuttaminen ja 17 d §:n mukainen kiintiöpäätöksen peruuttaminen ovat sanktioluonteisia säännöksiä, samoin kuin kestävyyslain 18 §:n mukainen hyväksymispäätöksen peruuttaminen. Mainituissa säädöksissä sanktioluonteinen hyväksymisen peruuttamista koskeva säännös on myös todentajien hyväksymistä koskien (kestävyyslaki 30 § 2 mom. ja tuotantotukilaki 42). Lisäksi vireillä oleva KHK-lakiesitys (sisältää säännökset laiminlyöntimaksusta (15 §) ja seuraamusmaksusta (16 §)).

Sähkö- ja maakaasumarkkinat

Valvontalain 16 §:ssä säädetään seuraamusmaksusta, jonka (17 §:n mukaisesti) määrää Markkinaoikeus Energiaviraston kirjallisesta esityksestä.

Päästökauppa

Päästöoikeuden ylitysmaksu (PKL 68 §) määrätään jos toiminnanharjoittaja ei palauta edellisen vuoden todennettuja päästöjä vastaavaa määrää oikeuksia päästökaupparekisterissä 30.4. mennessä. Lisäksi päästökauppalaki säätää palautusvelvoitteen laiminlyöneen toiminnanharjoittajan nimen julkaisusta 'mustalla listalla' (PKL 70 § 2 mom). Myös päästöluvan peruutus sanktioluonteisesti (PKL 16 § 3 mom) voidaan katsoa sanktioluonteiseksi seuraamukseksi, samoin kuin todentajan hyväksymisen peruuttaminen (PKL 64 §).

Markkinavalvonta

Valvontalain 16 §:n mukaisen seuraamusmaksun lisäksi myös julkinen varoitus (20d §) ja rikemaksu (20 a §).

3 Onko toimialallanne käytössä hallinnollisia seuraamuksia, joiden rangaistusluonteisuus on mielestänne epäselvä? Millaisista seuraamuksista on kyse ja miksi?

Tässä yhteydessä voisi mainita uhkasakkoa koskevan sääntelyn – uusiutuvan energian alalla uhkasakolla tehostetun kiellon tai määräyksen suhteesta rangaistussäännökseen on säädetty seuraavasti kestävyyslain 37 §:n 3 momentissa:

Se, joka rikkoo 35 §:n nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

Tuotantotukilain sisältää vastaavan säännöksen (48 §:n 3 mom.).

Energiaviraston näkemyksen mukaan mainitut säännökset ovat ristiriidassa muun sääntelyn ja myös lausunnon kohteena olevan muistion kanssa.

4 Sovelletaanko hallinnonalallanne rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia muiden hallinnollisten seuraamusten ohella? Onko hallinnonalallanne toisin sanoen mahdollista soveltaa erityyppisiä seuraamuksia rinnakkain samoissa hallintoasioissa (erillisissä ja/tai peräkkäisissä prosesseissa)? Onko erilaisten seuraamusten keskinäinen suhde mielestänne selkeä?

Uusiutuva Energia

Kestävyys- ja tuotantotukilakien noudattamisen valvonnassa on mahdollista soveltaa erityyppisiä hallinnollisia seuraamuksia rinnakkain samoissa hallintoasioissa.

Kestävyyslaissa (18 §) ja tuotantotukilaissa (20 §) säädetään hyväksymispäätöksen peruuttamisen mahdollisuudesta, jos toiminnanharjoittaja/sähkön tuottaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut kyseisessä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka hyväksymispäätöksessä annettua määräystä eivätkä asianomaiselle toiminnanharjoittajalle/sähkön tuottajalle annetut huomautukset ja varoitukset ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Kestävyyslaki (35 §) ja tuotantotukilaki (46 §) sisältävät säännöksen rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemisesta, jonka nojalla annettua kieltoa tai määräystä Energiavirasto voi tehostaa uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhalla siten kuin uhkasakolaissa (1113/1990) säädetään.

Edellisessä kohdassa on jo tuotu ilmi, että Uhkasakolla tehostetun kiellon tai määräyksen suhteesta rangaistussäännökseen on säädetty seuraavasti kestävyyslain 37 §:n 3 momentissa:

Se, joka rikkoo 35 §:n nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määrystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

Tuotantotukilain sisältää vastaavan säännöksen (48 §:n 3 mom.).

Edellä mainittujen säännösten suhde ei ole täysin yksiselitteinen, ja vaarana on, että samankaltaisissa soveltamistilanteissa näiden säännösten suhde (soveltamisjärjestys) voi saada erilaisen merkityksen ja siten säännösten soveltaminen ei ole ennakoitavaa.

KHK-lakiesityksessä on säännös rikkomuksen ja laiminlyönnin oikaisemisesta (14 §) sekä säännökset laiminlyöntimaksusta (15 §) ja seuraamusmaksusta (16 §).

Verkkovalvonta, Sähkö- ja maakaasumarkkinat sekä Markkinavalvonta

Seuraamusmaksu voi tulla määrättäväksi muiden korjaavien toimenpiteiden ohella. Valvontalain 9 §:n mukaan jos joku rikkoo tai laiminlyö 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteitaan, Energiaviraston on veloitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä. Tällaisia korjaavia toimenpiteitä voi olla mm. perusteetta perittyjen maksujen palautus. Päätöstä voidaan tehostaa uhkasakolla. Lisäksi myös esimerkiksi valvontalain 23 §:n sähkö- ja maakaasuverkkoluvan peruuttaminen toimiluvan peruutus on mahdollinen.

Energiaviraston näkökulmasta ero on selvä: toiset seuraamukset ovat korjaavia, toiset rankaisevia. Energiaviraston näkemyksen mukaan kaikkia seuraamuksia tarvitaan ja niiden suhde on selkeä. Kuitenkin mm. asetettavien uhkasakkojen määriin olisi hyvä tehdä lainsäädännön tasolle täsmennyksiä ja kaventaa harkintavaltaa tältä osin.

Markkinavalvonnan osalta eri rikkomuksista määrätään pääsääntöisesti eri seuraamukset ja niiden suhde on selkeä. Seuraamusmaksu tai julkinen varoitus tuomitaan vakavammista rikkomuksista. Julkinen varoitus voidaan antaa vähäisistä rikkomuksista, jos asianosainen on ryhtynyt välittömästi asiassa korjaaviin toimiin ja ilmoittanut rikkomuksesta viranomaisille. Rikemaksua sovelletaan eri pykälissä määriteltyihin, eri tunnusmerkistön mukaisiin, vähäisempiin rikkomuksiin.

Päästökauppa

Ylitysmaksu ei vapauta toiminnanharjoittajaa palautusveloitteesta, se on hoidettava viimeistään seuraavan vuoden palautusten määräpäivään mennessä. Mutta Energiaviraston näkemyksen mukaan tämä ei ole varsinainen hallinnollinen seuraamus, vaan velvoite hoitaa asia kuten se alunperinkin piti jo hoitaa.

Jos toiminnanharjoittaja toistuvasti laiminlyö palautusveloitteen ylitysmaksun, Energiavirastolla on mahdollista peruuttaa päästölupa.

Lisäksi päästökauppalain 72 §:n mukaan Energiavirasto voi velvoittaa sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, oikaisemaan laiminlyöntinsä

tai muutoin täyttämään velvollisuutensa. Muun velvoitteen kuin päästöoikeuksien palauttamisen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan taikka tekemättä jätetty toimenpide teetetään laininlyöjän kustannuksella.

5 Onko toimialallanne käytössä olevia rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia käyttöönotettaessa pohdittu rikosoikeudellisia seuraamuksia hallinnollisen sanktion vaihtoehtona? Onko rikosoikeudelliset seuraamukset ja hallinnolliset sanktiot toisin sanoen mielletty vaihtoehtoisiksi seuraamuksiksi?

Uusiutuva Energia

Tältä osin Energiavirasto viittaa edellä esitettyihin eroavaisuuksiin uhkasakkoa koskevista säännöksistä. Lisäksi rangaistussäännöksissä on eroa uusiutuvan energian alan sääntelyssä.

Kestävyytlain 37 §:n 1 momenttia sovelletaan vain, jos samasta teosta ei ole muualla lainsäädännössä säädetty ankarampaa rangaistusta. Hallituksen esityksen (13/2013) yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan rikoslain 16 luvun 8 §:ään, 30 luvun 1 §:ään ja 33 luvun 1 §:ään.

Tuotantotukilain 48 §:ssä on säädetty vastaavalla tavalla. Hallituksen esityksen (152/2010) yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan rikoslain 16 luvun 8 §:ään, 29 luvun 5 §:ään ja 6 §:ään.

Sen sijaan kompensointilaki (138/2017) sisältää ainoastaan viittaussäännöksen rikoslakiin (samat pykälät kuin tuotantotukilain hallituksen esityksessä), vaikka tuotantotukijärjestelmän tavoin kyse on tukijärjestelmästä, joka perustuu tuenhakijan ilmoittamiin ja todentajan todentamiin tietoihin. Näin ollen rangaistussäännöksissä on eroja (tai oikeastaan kompensaatiotukijärjestelmässä niitä ei ole) riippuen siitä kummassa tukijärjestelmässä toimija on toiminut lainvastaisesti.

Verkkovalvonta sekä Sähkö- ja maakaasumarkkinat

Valvontalain esitöistä (HE 20/2013) ei ilmene punnintaa seuraamusmaksun ja kriminalisoinnin välillä. Hallituksen esityksen mukaan sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontaa koskevan lakiehdotuksen 16–20 ja 34 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi seuraamusmaksusta ja sen täytäntöönpanon perusteista. Seuraamusmaksun säätämistä edellyttävät säännökset sisältyvät sähkömarkkinadirektiivin 37 artiklan 4 kohdan d alakohtaan ja maakaasumarkkinadirektiivin 41 artiklan 4 kohdan d alakohtaan. Myös sähkökauppa- ja maakaasuverkkoasetukset edellyttävät jäsenvaltioilta tehokkaiden, oikeasuhteisten ja varoittavien seuraamusten säätämistä asetusten rikkomistapausten varalta.

Edelleen hallituksen esityksen mukaan perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan ehdotetun kaltaiset maksut eivät ole perustuslain 81 §:n mielessä sen paremmin veroja kuin maksujakaan vaan lainvastaisesta teosta määrättäviä sanktioluonteisia hallinnollisia seuraamuksia. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut

rangaistusluonteisen taloudellisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 9/2012 vp, PeVL 55/2005 vp ja PeVL 32/2005 vp). Hallinnollisen seuraamuksen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määrittämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä. Valiokunta on myös katsonut, että kyse on merkittävästä julkisen vallan käytöstä. Laissa on täsmällisesti ja selkeästi säädettävä maksuvelvollisuuden ja maksun suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (PeVL 17/2012 vp, PeVL 9/2012 vp, PeVL 57/2010 vp, PeVL 40/2010 vp, PeVL 55/2005 vp ja PeVL 32/2005 vp). Vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, ei tarkkuuden yleistä vaatimusta kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa (PeVL 9/2012 vp, PeVL 57/2010 vp ja PeVL 74/2002 vp). Esityksen sisältämien hallinnollisia seuraamuksia koskevien säännösten arvioidaan täyttävän valiokunnan käytännössä tällaiselle sääntelylle asetetut vaatimukset.

Päästökauppa

Ylitysmaksun määrittämisen perusteet ja päästökaupparikkomuksen perusteet eroavat toisistaan. Sanktioluonteinen päästöluvan peruutus on mahdollista samoilla perusteilla kuin päästökaupparikkomus sen johdosta, että laiminlyö päästöjen raportointia koskevaa velvoitetta, mutta muuta päällekkäisyyttä ei Energiaviraston näkemyksen mukaan ole eli ne eivät pääsääntöisesti ole vaihtoehtoisia seuraamuksia.

Markkina- ja valvonta

On pohdittu. Lakia valmisteltaessa kuullut sidosryhmät puolsivat lähes yksimielisesti rikosoikeudellisten seuraamusten säätämistä energian tukkumarkkinoiden väärinkäytöksistä. Ainoastaan oikeusministeriö vastusti tällöin rikosseuraamuksia koskevien säännösten sisällyttämistä hallituksen esitykseen ja piti hallinnollisiin seuraamuksiin pohjautuvaa vaihtoehtoa asianmukaisena.

Hallinnollisiin seuraamuksiin perustuvan seuraamusjärjestelmän valintaa puolsi se, että ko. seuraamusjärjestelmä oli lainsäädäntöteknisesti helpoimmin ja nopeimmin toteutettavissa, etenkin kun REMIT-asetuksen täytäntöönpano oli jo valmiiksi myöhästynyt Suomessa. Vaikka hallinnolliset seuraamukset säädettiin voimaan Suomessa, ei tukkumarkkinoiden väärinkäytösten tutkintaan tästä huolimatta varattu riittäviä resursseja valtionhallinnossa.

Suomesta poiketen rikosoikeudelliset seuraamukset ovat voimassa mm. Ruotsissa, Tanskassa, Iso-Britanniassa, Virossa ja Saksassa, jotka yhdessä Suomen hinta-alueen kanssa muodostavat sen energian tukkumarkkinan, johon väärinkäytösten vaikutukset kohdentuvat. Nykyisen lainsäädännön puitteissa väärinkäytöksiä tutkitaan ja tuomitaan muissa maissa rikoksina ja Suomessa hallinnollisina rikkomuksina.

6 Onko toimialallanne käytössä olevilla rangaistusluonteisilla hallinnollisilla seuraamuksilla dekriminialisointitausta? Jos näin on, miksi hallinnollisten sanktioiden käyttöönottoon on päädytty rikosoikeudellisten rangaistusten sijaan?

Energiaviraston käsityksen mukaan missään asiakokonaisuudessa rangaistusluonteisilla hallinnollisilla seuraamuksilla ei ole dekriminialisointitaustaa.

7 Onko rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten käyttöönottoa perusteltu hallinnonalallanne hallinnon tehokkuusvaatimuksilla? Jos näin on, millä tavoin?

Verkkovalvonta sekä Sähkö- ja maakaasumarkkinat

Seuraamusmaksun säätämistä edellyttävät säännökset sisältyvät sähkömarkkina-direktiivin 37 artiklan 4 kohdan d alakohtaan ja maakaasumarkkinadirektiivin 41 artiklan 4 kohdan d alakohtaan. Direktiivissä vaaditaan, että kansalliselle sääntelyviranomaiselle on annettava toimivalta määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia. HE vetoaa tähän direktiivikohtaan seuraamusmaksun perusteluissa, joten tehokkuus voidaan nähdä osana perusteluita. Myös sähkökauppa- ja maakaasuverkkoasetukset edellyttävät jäsenvaltioilta tehokkaiden, oikeasuhteisten ja varoittavien seuraamusten säätämistä asetusten rikkomistapausten varalta.

Markkinavalvonta

Kyllä, mikäli tehokkuudella tarkoitetaan usean eri viranomaisen päällekkäisten tai hallintomenettelyllisesti viranomaiselta toiselle siirrettävien toimien karsimista. Lainsäädäntötekniisesti helpoin ja nopein toteuttaa. Edellyttää realistisesti määrittelyjä resursseja, jotta markkinavalvontaa voidaan toteuttaa repressiivisesti sekä preventiivisesti tehokkaasti. Seuraamusten tulisi olla linjassa rahoitusmarkkinoiden rikkomusten seuraamusten kanssa. Tällä hetkellä resursseja on pidettävä selkeästi liian alhaisina, jotta hallinnolliset sanktiot olisivat riittävän tehokas keino väärinkäytösten torjunnassa.

8 Missä määrin rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten käyttöönoton yhteydessä tai myöhemmin on pohdittu ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä tarkoitettuja oikeusturvaa koskevia erityistarpeita?

Verkkovalvonta sekä sähkö- ja maakaasumarkkinat

Oletettavasti seuraamusmaksusta säätämisen yhteydessä, HE 20/2013, sekä myöhempien toimialaa koskevien lakiuudistusten yhteydessä (mm. maakaasumarkkinalaki 587/2017). Seuraamusmaksun toteuttamisessa on huomioitu perustuslakivaliokunnan aikaisemmat kannanotot seuraamusluonteisten hallinnollisten seuraamusten osalta.

Päästökauppa

Ylitysmaksu ja musta lista tulevat suoraan päästökauppadirektiivistä, joten valmisteluvaiheen pohdinnasta on vaikea sanoa. Soveltamiskäytännössä Energiavirastossa on pohdittu muun muassa sitä, onko oikeudenmukaista, että kun konkurssi- pesä jättää päästöoikeudet palauttamatta, ylitysmaksu kohdistuu velallisyhtiöön. Oikeuskäytännössä on tulkittu sitä, onko ylitysmaksun määrääminen suhteellisuusperiaatteen mukaista silloin, kun laiminlyönti ei ole ollut tahallista, palautukseen tarvittavat oikeudet ovat olleet päästöoikeustilillä ja palauttamatta jättämisestä ei ole seurannut asianosaiselle mitään hyötyä (on ollut).

Markkinavalvonta

Ei ole pohdittu kansallista nykyistä lainsäädäntöä laadittaessa. Energian tukku- markkinoiden kv-yhteistyössä huomioitu mm. Grande Stevens and Others v. Italy.

9 Mahdollistaako toimialanne lainsäädäntö viranomaisen harkinnan sanktioiden määräämisessä vai onko toimialallanne käytössä sanktiointivelvoite, eli onko toimivaltaisella viranomaisella velvollisuus määrätä hallinnollinen sanktio tälle säädettyjen edellytysten täytyessä? Jos on, liittyykö tähän mielestänne ongelmia? Millaisia?

Uusiutuva Energia

Mahdollistaa, moitittavuusarvioinnin ja kohtuullistamistarpeen arvioinnin kautta.

Hyväksymispäätösten peruuttamiseen liittyvät uusiutuvan energian (kohdassa 1 kuvatut) sanktioluonteiset seuraamukset ovat viranomaisen harkinnassa – Energiavirasto 'voi' peruuttaa hyväksymispäätöksen, mikäli lain mukaiset edellytykset täyttyvät.

Toisaalta Energiavirasto ei myöskään voi suoraan peruuttaa hyväksymispäätöstä. Hyväksymispäätöksen peruuttaminen edellyttää, että Energiaviraston antamat huomautukset ja varoitukset eivät ole johtaneet korjaaviin toimenpiteisiin. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden varmistamiseksi hyväksymispäätöksen peruuttamismahdollisuudet on sidottu vakaviin ja olennaisiin rikkomuksiin ja laiminlyönteihin sekä siihen, että Energiaviraston mahdollisesti antamat huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet puutteiden, rikkomusten tai laiminlyöntien korjaamiseen.

Vireillä oleva KHK-lakiesityksen mukaan (Laiminlyöntimaksu 15 §) jos polttoaineen toimittaja on laiminlyönyt 9 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuutensa tai 10 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisuutensa tai on antanut oleellisesti puutteellisen, erehdyttävän tai väärän tiedon, Energiavirasto voi määrätä polttoaineen toimittajan suorittamaan laiminlyöntimaksua vähintään 5 000 euroa ja enintään 50 000 euroa.

Saman lakiesityksen mukaan (Seuraamusmaksu 16 § 3 mom.) seuraamusmaksua voidaan kohtuullistaa tai se voidaan jättää määräämättä, jos maksuvelvollinen osoittaa, että laiminlyönti on johtunut maksuvelvollisesta riippumattomista syistä tai ennalta arvaamattomista poikkeuksellisista oloista eikä maksuvelvollinen ole saavuttanut laiminlyönnin johdosta merkittävää taloudellista etua.

Verkkovalvonta sekä Sähkö- ja maakaasumarkkinat

Toimialan lainsäädäntö mahdollistaa harkinnan seuraamusmaksun määräämisessä.

Ongelmia liittyy tasavertaiseen kohteluun eli miksi joillekin määrättäisiin seuraamusmaksu ja toisille ei. Lisäksi seuraamusmaksun suuruus sisältää harkintaa, joka voi yhdenvertaisen kohtelun kannalta olla ongelmallista.

Päästökauppa

Ylitysmaksun määräämisessä ei ole harkintaa. Ainoastaan jos toiminnanharjoittaja on riitauttanut todennetun päästmäärän voi ylitysmaksun määräämisen jättää siihen, kunnes valitus on ratkaistu. Yhtenä ongelma voi pitää sitä, että toiminnanharjoittajan vastuu on tässä ankaraa eikä mitään tahallisuus- tai kohtuusnäkökohtia ole mahdollista ottaa huomioon.

Markkinaevalvonta

Mahdollistaa harkinnan. Seuraamusmaksun ja rikemaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin, jolloin huomioon otetaan menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika. Lisäksi valvontalaissa on säännös (20c §) hallinnollisen seuraamuksen määräämättä jättämisestä: jos rikkomuksen tai laiminlyönnin tehnyt on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen tai laiminlyönnin korjaamiseksi välittömästi sen havaittuaan ja ilmoittanut rikkomuksesta tai laiminlyönnistä viivytyksettä Energiavirastolle, eikä rikkomus tai laiminlyönti ole vakava tai toistuva, jos rikkomusta tai laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä tai jos seuraamusmaksun tai rikemaksun määräämistä taikka julkisen varoituksen antamista muutoin on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

10 Voidaanko toimialallanne määrätä rangaistusluonteisia seuraamuksia oikeushenkilöille? Onko näiden seuraamussäännösten soveltamiseen liittynyt erityisiä ongelmia?

Voidaan määrätä. Kaikki seuraamukset Energiaviraston toimivaltaan kuuluvissa asioissa määrätään pääsääntöisesti oikeushenkilöille.

Päästökaupan osalta ongelmia on aiheuttanut mm. se, että konkurssissa oleva toiminnanharjoittaja on vastuussa oikeuksien palauttamisesta ajalta ennen konkurssia, vaikka pesä hallitsee omaisuutta ja voi jättää oikeuksien palautuksen tekemättä, jolloin ylitysmaksuseuraamus puolestaan kohdistuu velallisyhtiöön.

Tuotantotukilain 20 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesta hyväksymispäätöksen peruuttamisesta on tällä hetkellä valitusprosessi käynnissä.

11 Mahdollistaako toimialanne lainsäädäntö seuraamusmaksun määräämättä jättämisen tai sen määrän alentamisen kohtuusnäkökohtien perusteella? Onko kohtuullistamismahdollisuutta käytetty?

Uusiutuva Energia

KHK-lakiesityksen mukaan (Seuraamusmaksu 16 § 3 mom.) seuraamusmaksua voidaan kohtuullistaa tai se voidaan jättää määräämättä, jos maksuvelvollinen osoittaa, että laiminlyönti on johtunut maksuvelvollisesta riippumattomista syistä tai ennalta arvaamattomista poikkeuksellisista oloista eikä maksuvelvollinen ole saavuttanut laiminlyönnin johdosta merkittävää taloudellista etua.

Verkkovalvonta, Sähkö- ja maakaasumarkkinat sekä Markkinavalvonta

Lainsäädäntö mahdollistaa määräämättä jättämisen ("voidaan määrätä"). Seuraamusmaksun suuruuden määrittämisen tulee perustua kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon rikkomuksen tai laiminlyönnin laatu ja laajuus, moitittavuuden aste sekä kestoaika. Seuraamusmaksua ei ole vielä koskaan esitetty markkinaolkeuden määrättäväksi.

Valvontalain 20 c §:n mukaan hallinnollinen seuraamus voidaan jättää määräämättä oma-aloitteisen asian selvittämisen, rikkomuksen vähäisyyden tai määräämisen ilmeisen kohtuuttomuuden perusteella. Säännöstä ei toistaiseksi ole käytetty.

Päästökauppa

Valitettavasti kohtuusnäkökohtia ei ole mahdollista ottaa huomioon ylitysmaksua määrättäessä, vaikka toisinaan se olisi ollut paikallaan.

12 Onko hallinnonalanne lainsäädäntöön sisältyvissä seuraamusmaksuissa käytössä subjektiivinen (tahallisuus- ja/tai huolimattomuusvaatimus) vai objektiivinen vastuu? Koskevatko samantyyppiset syyllisyysvaatimukset sekä luonnollisia henkilöitä että oikeushenkilöitä? Onko näiden syyllisyysvaatimusten soveltamisen osalta ilmennyt erityisiä ongelmia?

Uusiutuva Energia

KHK-lakiesityksen mukaisissa laiminlyönti- ja seuraamusmaksuissa on objektiivinen vastuu. Kuitenkin siten, että laiminlyöntimaksun suuruutta määrättäessä on kuitenkin otettava huomioon menettelyn moitittavuus, toistuvuus ja muut näihin rinnastettavat seikat, ja seuraamusmaksua voidaan kohtuullistaa tai se voidaan jättää määräämättä, jos maksuvelvollinen osoittaa, että laiminlyönti on johtunut maksuvelvollisesta riippumattomista syistä tai ennalta arvaamattomista poikkeuksellisista oloista eikä maksuvelvollinen ole saavuttanut laiminlyönnin johdosta merkittävää taloudellista etua.

Verkkovalvonta, Sähkö- ja maakaasumarkkinat sekä Markkinavalvonta

On käytössä subjektiivinen vastuu. Elinkeinonharjoittajalle voidaan määrätä seuraamusmaksu, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo valvontalain 16 §:ssä lueteltuja velvollisuuksiaan. Sama vaatimus koskee myös luonnollisia henkilöitä (ainakin 16 § 3 mom.) Ongelmia ei ole toistaiseksi ilmennyt, käytännössä edellyttää, yleensä, että ei ole noudattanut aikaisempaa viranomaisen ohjeistusta.

Päästökauppa

Objektiivinen vastuu ylitysmaksun osalta. Luvan sanktioluonteisessa peruuttamisessa puolestaan subjektiivinen vastuu, sillä laiminlyönnin pitäisi olla mm. oleellinen jotta peruutuksen edellytykset täyttyisivät.

13 Millä tavoin sanktioluonteisen hallintoasian selvittäminen yleensä käynnistyy hallinnonalallanne?

Uusiutuva Energia

Viranomaisaloitteisesti.

Verkkovalvonta sekä Sähkö- ja maakaasumarkkinat

Rikkomus selvitetään joko viranomaisen omasta aloitteesta tai tutkintapyyntöön yhteydessä. Sanktion määrääminen on mitä todennäköisimmin päätöksen jälkeinen toimi.

Päästökauppa

Viranomaisaloitteisesti, sillä Energiavirasto näkee suoraan päästökaupparekisterin tiedoista, onko palautusvelvoite hoidettu määräpäivään mennessä.

Markkinavalvonta

Viraston oman selvityksen, organisoitujen markkinapaikkojen (energiapörssit) tai muiden ammattimaisesti liiketoimia harjoittavien tahojen tekemien ilmoitusten perusteella, Euroopan energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto ACERin tekemän tutkintapyyntöön tai kolmannen tahon tekemän vihjeen perusteella.

14 Onko toimialallanne mahdollista, että hallinnollisen sanktion kohteena oleva teko tai laiminlyönti saattaa täyttää myös rikoslaissa tai muussa laissa säädetyn rikoksen tunnusmerkistön?

Uusiutuva Energia

On mahdollista. Kestävyyslaki ja tuotantotukilaki sisältävät rangaistussäännökset (kestävyyslaki 37 § ja tuotantotukilaki 48 §) Kestävyyslain 37 §:n 1 momenttia ja tuotantotukilain 48 §:n 1 momenttia sovelletaan vain, jos samasta teosta ei ole muualla lainsäädännössä säädetty ankarampaa rangaistusta.

On mahdollista, että esimerkiksi hyväksymispäätöksen peruuttamisen perusteena oleva teko täyttää rangaistussäännöksen mukaisen tunnusmerkistön.

Verkkovalvonta sekä Sähkö- ja maakaasumarkkinat

On mahdollista.

Päästökauppa

Palautusten laiminlyöntiä ei ole kriminalisoitu, joten tältä osin päällekkäisyyttä ei ole. Päästöselvityksen toimittamisen laiminlyönnistä olisi mahdollista tuomita päästökaupparikkomuksesta tai siitä voi seurata luvan sanktioluonteinen peruutus, mutta tämä on nähdäkseni ainoa päällekkäisyys päästökauppalain mukaisissa sanktioissa.

Markkinavalvonta

Rikoslain mukaisen petostunnusmerkistön täytyminen mahdollista. Myös arvopa-perimarkkinarikoksen tai kilpailurikkomuksen tunnusmerkistö saattaa täytyä.

15 Onko toimialallanne ollut esillä tilanteita, joissa samassa asiakokonaisuudessa luonnollisten henkilöiden osalta asiaa käsitellään rikosprosessissa ja oikeushenkilön osalta hallinnollisessa sanktioprosessissa?

Energiaviraston toimivaltaan kuuluvissa asioissa tällaista tilannetta ei ole toistaiseksi ollut. Markkinavalvonnan osalta muissa EU-maissa mahdollisesti kyllä.

16 Onko toimialallanne mahdollista, että samasta teosta voi seurata lainsäädännön perusteella erilaisia hallinnollisia sanktioita?

Energiaviraston toimivaltaan kuuluvissa asioissa tämä on mahdollista ainoastaan päästökaupan ja markkinavalvonnan osalta. Päästökaupassa ylitysmaksu ja nimen julkaisu mustalla listalla johtuvat samasta perusteesta. Lupa on mahdollista peruuttaa, jos toistuvasti laiminlyö palautusvelvoitteen, vaikka laiminlyönnistä määrätään myös ylitysmaksu.

Valvontalaissa tämä on nimenomaisesti suljettu pois (16 § 5 ja 6 mom): Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Maksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

Maksua ei voida määrätä myöskään sille, johon kohdistuvaan samaa tekoa koskevaan esitykseen kilpailulaissa (948/2011) tarkoitetun seuraamusmaksun määräämisestä on annettu ratkaisu. (8.8.2014/649) [HE 50/2014]

17 Onko kaksoisrangaistavuuden kieltö mielestänne ongelmallinen toimialanne tämänhetkisen sääntelyn kannalta?

Energiaviraston toimivaltaan kuuluvissa asioissa tämä voi olla ongelmallinen lähinnä uusiutuvan energian alaan kuuluvissa asioissa ja markkinavalvonnassa.

Uusiutuvan energian esimerkkinä voidaan käyttää kestävyyslain mukaista menettelyä. Energiavirasto voi kestävyyslain 35 §:n nojalla kieltää sitä, joka rikkoo kestävyyslakia jatkamasta tai toistamasta säännöksen vastaista menettelyä ja tehostaa kieltöä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämishalla.

Toisaalta kestävyyslain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan Energiavirasto voi peruuttaa hyväksymispäätöksen, jos toiminnanharjoittaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut kestävyyslaissa säädettyä velvollisuutta eivätkä asianomaiselle toiminnanharjoittajalle annetut huomautukset ja varoitukset ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Lisäksi kestävyyslain 37 §:n mukaan joka tahallaan rikkoo 22 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta tai 31 §:ssä tarkoitettua kestävyyskriteeriselvityksen antamista koskevaa velvollisuutta tai sen sisältöä koskevia vaatimuksia on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kestävyyskriteerisäännösten rikkomisesta sakkoon.

Rangaistussäännöksellä on toki muita säännöksiä täsmällisempi muotoilu, siitä mistä teoista (tietty laissa säädetyn velvoitteen rikkominen) rangaistus on mahdollinen.

Asiasta ei ole soveltamiskäytäntöä, joten tilanne on teoreettinen. Periaatteessa tilanne voi aiheuttaa ongelmia kaksoisrangaistavuuden kannalta, jos toiminnanharjoittajalta esimerkiksi sanktioluonteisesti peruutettaisiin kestävyysjärjestelmän hyväksyminen ja samalla katsottaisiin, että rangaistussäännöksen tunnusmerkistö täyttyisi.

Markkinavalvonnan osalta kansallisella tai EU-tasolla ei toistaiseksi ole vahvistettu energian tukkuarkkinoilla tapahtuneiden väärinkäytösten seuraamusten rangaistusluonteisuutta.

18 Onko itsekriminointisuoja ollut ongelmallinen sanktioasioiden selvittämisen kannalta? Millä tavalla?

Toistaiseksi ei ole ollut missään asioissa. On mahdollista kuitenkin, että soveltamistilanteessa asianosainen voisi kieltäytyä antamasta vaadittuja tietoja itsekriminointisuojaan vedoten.

Tutkintapyyntöjen käsittelyn osalta herää kysymys, voidaanko itsekriminointisuojaan vedota ns. tavallisessa menettelyn selvittämisessä, vaikka esimerkiksi seuraamusmaksua ei vielä edes harkita. Seuraamusmaksuharkinta tulisi vasta päätöksen tekemisen jälkeen.

Päästökaupan osalta käytännössä sanktioita määrätään muutenkin harvoin ja ylitysmaksun osalta vedenpitävä näyttö saadaan päästökaupparekisterin tiedoista ja vastuu on objektiivista. Sanktioluonteisia päästöluvan peruutuksia ei tietääkseni ole ikinä määrätty, joten tältä osinkaan ongelmaa ei ole esiintynyt.

19 Onko syyttömyysolettaman tulkinta ja/tai todistustaakan jakautuminen ollut ongelmallista?

Tämä ei ole ollut ongelmallista toistaiseksi missään Energiaviraston toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

20 Onko hallinnollisia sanktioita koskevalle yleissääntelylle mielestänne tarvetta? Jos pidätte yleissääntelyä tarpeellisena, millaisista seikoista siinä voisi näkemyksenne mukaan säätää?

Energiaviraston näkemyksen mukaan erityislainsäädäntöä täydentävälle yleislaille saattaisi olla tarvetta ja muistion sivulla 26 oleva luettelo on hyvä esimerkki siitä mitä sääntely voisi sisältää.

Lähtökohtaisesti Energiavirasto katsoo, että yleislain tasolla tulisi säätää yleisperiaatteet menettelystä – esimerkiksi itsekriminointisuojaan ja syyttömyysolettaman arviointia koskevat periaatteet. Tällöin käytäntö olisi yhtenäinen riippumatta erityislain valmistelusta.

Yleislaissa voisi olla myös tarpeen säätää hallinnollisten muiden keinojen suhteesta rangaistusluonteisiin seuraamuksiin – esimerkiksi uhkasakon asemasta tässä kokonaisuudessa taikka siitä, otetaanko hallinnollisten keinojen käyttämistä, niiden noudattamista tai noudattamatta jättämistä huomioon vaikkapa kohtuullisuusarvioinnissa tai syyksilukemisen arvioinnissa.

Koska hallinnollisten seuraamusten luonne on asiantilaa korjaava, valvonta keskittyy monesti siihen, että asianosainen korjaa menettelynsä taikka asiantilassa valitsevan epäkohdan. Valvontaviranomaisen punnintaa asiassa helpottaisi selkeä sääntely, tai vähintäänkin ohjenuora siitä, milloin ja minkälaisissa tilanteissa rangaistusluonteiset keinot tulee ottaa käyttöön, ja miten esimerkiksi hallintopakko otetaan huomioon kokonaisuudessa vai otetaanko sitä lainkaan.

Sen tyyppisissä tapauksissa kuin esimerkiksi päästökauppalaan ylitysmaksun määrittämisessä ei todennäköisesti olisi mahdollista soveltaa tällaisesta yleislaista tulevia kohtuullistamisperusteita, sillä sääntely ja ankara vastuu perustuvat päästökauppadirektiivin vaatimuksiin. Sittemmin muotoutunut oikeuskäytäntö on vahvistanut ankaran vastuun ja sen ettei ylitysmaksun kohtuullistamiselle löydy perusteita. Energiavirasto toteaa kuitenkin, että kohtuullistamismahdollisuus olisi jossain tapauksissa ollut erittäin tervetullut.

21 Millaisista seikoista tulisi mielestänne säätää mieluummin erityislaeissa kuin yleislaissa?

Energiavirasto katsoo, että erityislaeissa tulisi säätää sääntelyn erityispiirteitä koskevista seikoista ja seuraamusmaksun suuruuden arvioinnista. Energiaviraston näkemyksen mukaan oltaisiin mahdollisimman tehokas edessä, jos energiaviranomaisen joutuisi arvioimaan tietyn sähkömarkkinalain vastaisen menettelyn suhdetta elintarviketurvallisuutta koskevan säädännön vastaiseen menettelyyn sen arvioimiseksi kuinka ankara tulisi seuraamusmaksun olla.

22 Katsotteko hallinnollisia sanktioita koskeville sääntelyperiaatteille olevan käytännön tarpeita lainvalmistelun tukena?

Energiavirasto katsoo, että yleisesti ottaen niistä voisi olla hyötyä lainvalmistelussa, ja että tällaisten periaatteiden läpikäymisestä sääntelyä valmisteltaessa ei ainakaan missään tapauksessa ole haittaa. Energiaviraston näkemyksen mukaan sääntelyperiaatteet lisäisivät sääntelyn yhdenmukaisuutta.

23 Onko mielessäanne muita muistioon sisältyviä näkökohtia, joita haluaisitte kommentoida tai muita hankkeen jatkovalmisteluun liittyviä toiveita, jotka haluaisitte tässä yhteydessä esittää?

Uhkasakko

Kuten aiemmin on jo esitetty, Energiavirasto toteaa, että sääntely uhkasakon suhteesta rangaistussäännöksiin on hyvin kirjavaa.

Uhkasakolla tehostetun kiellon tai määräyksen suhteesta rangaistussäännökseen on säädetty seuraavasti kestävyyslain 37 §:n 3 momentissa, ja tuotantotukilaki sisältää vastaavan säännöksen (48 §:n 3 mom.):

Se, joka rikkoo 35 §:n nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

Samaan aikaan muissa säädöksissä on todettu päinvastaista.

Energiavirasto toteaa, että mahdollisessa yleislaissa tämä kirjavuus olisi mahdollista oikaista yhdenmukaiseksi.

Markkinavalvonta

REMIT-sääntelyn ja rahoitusmarkkinasääntelyn yhdenmukaistaminen välttämätöntä. Energiaviraston tutkintaresurssien lisääminen vaadittavalle tasolla edellytyksenä tutkinnan ja seuraamusten määrittämiselle Suomessa. Lisäksi energian tukku-markkinoilla tuomittavien seuraamusten sääntelyssä on otettava huomioon EU-maiden rikosseuraamussäännösten vaikutus Suomen seuraamussäädösten vastaa-

vuuteen pohjoismaisilla energiamarkkinoilla. Pohjoismaiset energian tukkumarkkinat käsittävät Suomen lisäksi Ruotsin, Tanskan, Norjan, Saksan, Puolan, Viron, Latvian ja Liettuan.

Vireillä olevan Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamista koskevan esityksen 41 a §:ssä ehdotetaan luonnolliselle henkilölle tuomitun seuraamusmaksun enimmäismääräksi 5 miljoonaa euroa. REMIT-asetuksen rikkomuksista määrättävän luonnollisen henkilön seuraamusmaksun suuruudeksi on voimassa olevan sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 9 §:ssä säädetty 100 000 euroa. REMIT-rikkomusten vaikutukset kohdistuvat viime kädessä loppukäyttäjien energiahintoihin ja rikkomusten vaikutukset voivat olla kansantaloudellisesti arvioituna huomattavia. REMIT-rikkomusten seuraamusten olisi vastattava kokonaisarvioinnin perusteella niiden kansantaloudellisia vaikutuksia.

Nykytilanteessa REMIT-rikkomuksista sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa säädettyä, luonnolliselle henkilölle enimmillään tuomittavaa 100 000 euron seuraamusmaksua voidaan pitää riittämättömänä. Seuraamussääntösten yhdenmukaisuuden varmistamiseksi samankaltaisista rikkomuksista olisi myös sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain luonnolliselle henkilölle määrättävien seuraamusmaksujen enimmäismäärää korotettava vastaavasti.

Vireillä olevan Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamista koskevan ehdotuksen 41 §:n mukaan Finanssivalvonta määrää jatkossa seuraamusmaksun rahoitusmarkkinarikkomuksesta. Päätöksestä voidaan valittaa hallinto-oikeuteen. Muutosehdotusta on pidettävä merkittävänä uudistuksena verrattuna energian tukkumarkkinarikkomuksista säädettyyn seuraamusmenettelyyn, jossa markkinaoikeus määrää Energiaviraston esityksestä seuraamusmaksun. Tämän osalta lakia sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta olisi tarkistettava siten, että seuraamusmenettely REMIT-rikkomusten osalta vastaisi rahoitusmarkkinoilla noudatettavaa seuraamusten määräämismenettelyä.